

BLEKINGE TEKNISKA HÖGSKOLA
Sektionen för Management

HT 2012

Samhällsvetarprogrammet för lärande, utveckling och kommunikation

Bloggförebilders påverkan till lärande

KANDIDATARBETE I PEDAGOGIK

Författare: Tove Svensson
Handledare: Thomas Hansson

Abstract

Bloggar räknas till sociala medier och den största delen av användningen av sociala medier bland unga är fritidsrelaterad. Därför ser ungdomar sociala medier som ett verktyg för underhållning snarare än lärande. Internet har lett till nya förutsättningar för utbildning och lärande. Syftet med denna uppsats är att belysa påverkansprocesser som sker via bloggörebilder. Det innefattar förståelse för det lärande bloggörebildskapen via sina bloggörebilder. Materialet består av intervjuer med bloggörebildskapen samt en dokumentstudie. Resultatet visar att bloggörebilden påverkar läsaren till lärande via bloggörebildskapen om tankar, åsikter, känslor, erfarenheter, berättelser, drivkrafter, mål och drömmar, allt med utgångspunkt från bloggörebildskapens personlighet. Bloggörebildskapen får självförtroende och mod genom läsningen. De lär sig tolka känslor genom skriftlig kommunikation samt att känna empati och sympati för andra. De upplever också att de lär sig att vara bättre kompisar genom att läsa bloggörebildskapen. De lär sig saker de har användning för i hästvärlden, skolans värld samt i vardagen.

Nyckelord: Blogg, bloggörebild, bloggörebildskapen, internet, lärande, påverkan

Innehållsförteckning

Inledning	1
Bakgrund	1
Begreppsutredning	2
Problemformulering	3
Syfte och frågeställningar	3
Tidigare forskning	3
Teoretiskt perspektiv	4
Personlighetsmässiga kvalifikationer	4
Sociokulturellt perspektiv	5
Metodologi	7
Ansats	7
Metod för att samla data	7
Datamaterial	8
Metod för att analysera data	8
Etik	10
Validitet och reliabilitet	10
Resultat	10
Självförtroende	11
Lärdomar	12
Känslor	13
Socialpåverkan	14
Skriftlig kommunikation	15
Tolkning	16
Intellektuellkvalifikationer	16
Sociala kvalifikationer	18
Motivationskvalifikationer	19
Individualitetskvalifikationer	20
Perceptionskvalifikationer	20
Självbehärskningskvalifikationer	21
Resultatdiskussion	21
Metoddiskussion	23
Slutsatser	24
Förslag till framtida forskning	24
Referenser	25
Appendix	28

Inledning

Den här uppsatsen utgår från min nyfikenhet kring vad som sker i bloggar. Det finns idag många olika typer av bloggar och det tillkommer nya varianter. I de såkallade personliga/dagboksbloggarna handlar inläggen om bloggskribentens tankar och funderingar kring allt möjligt i dennes liv. Den här studien har jag avgränsat till såkallade hästbloggar, vilket är en dagboksblogg men med en inriktning mot hästar. Avgränsningen är gjord utefter mitt eget hästintresse. Eftersom en blogg kan förmedla kunskap och information ser många läsare dem som inspirationskällor. Med tanke på att bloggandet blir mer populärt växte en nyfikenhet fram att undersöka, hur och med vilket resultat ungdomarna lär via bloggläsning. Jag betraktar bloggförebilders påverkan till lärande utifrån bloggläsarens eget perspektiv.

Bakgrund

Bloggar är populära medier och antalet bloggar ökar eftersom fler och fler vill skapa egna (Jonströmer, 2006). En blogg är enligt Nationalencyklopedin.se (2012) ett begrepp från engelskans weblog och ordet beskriver en personlig och öppen dagbok som ägaren publicerar på nätet. En typisk blogg innehåller regelbundna skriftliga inlägg med personliga iakttagelser och synpunkter på dagsaktuella händelser. Blogginläggen visas i kronologisk ordning med det senaste inlägget överst.

Bloggar räknas till sociala medier och de erbjuder möjligheter att vara social på internet. ”Sociala medier betecknar aktiviteter som kombinerar teknologi, social interaktion och användargenererat innehåll t.ex. chattfunktioner, bloggar och diskussionsforum” (Carlsson, 2010 s. 14). Människan är en socialvarelse som uppskattar att prata, umgås och skapa nya kontakter, därför är det inte så märkvärdigt att vi idag tar hjälp av ny teknik för att göra ”det vi alltid gjort”, fast i andra former (Carlsson, 2010).

I en blogg kan man sprida information snabbt och effektivt till en bred publik och bloggarna bidrar till att många kan dela med sig av sina tankar och åsikter på webben. (Jonströmer, 2006). Anledningen till att man startar en blogg varierar, en del ser det som en plats där man kan få utlopp för sina tankar i skrift, en del vill påverka andra med sina åsikter, en del använder bloggen som en dagbok medan andra kommenterar omvärlden. Men bloggning handlar inte bara om att skriva ner sina tankar utan en del av bloggningen är att få respons/kommentarer och komma i kontakt med andra. Bloggens kommentarsfunktion gör det möjligt för läsare att publicera sina tankar och svara på inläggs innehåll. Detta kan leda till diskussion mellan läsare och/eller med bloggskribenten (Jonströmer, 2006). Att bloggande har blivit populärt beror på den tekniska och ekonomiska utvecklingen där tekniken svarar upp mot mänskliga behov. Bloggarnas individuella utveckling är kopplad till det sociala sammanhanget samt känslan av tillhörighet, vilket utgör en drivkraft för lärande ur exempelvis ett socialkulturellt perspektiv (Åkerlund, 2011).

Bloggande medför att deltagarna kan strukturera stora informationsmängder på ett dynamiskt sätt utifrån den enskilda individens behov och aktiviteter (Hrastinski, o.a., 2011). Dunkels (2009) framhåller att det på internet finns ett stort utbud och valmöjligheter kring kommunikation och publicering efter personliga önskemål. Att intresset driver fram önskingar och ger energi till att lära är känt. Lärande inspirerat av ett eget intresse kan bidra till kunskap via internetanvändning.

Begreppet bloggförebild är centralt och en förebild är någon man ser upp till, någon man finner klok och kan identifiera sig med, någon som man beundrar för en mänsklig styrka eller talang. Att vara en bloggförebild handlar om att vara en förebild på internet, där man genom blogginlägg påverkar och inspirerar andra. En förebild är en person som har sunda

värderingar och ett ”normalt” liv med framgång och motgång som läsarna kan relatera till. Edina Eriksson, utbildare och idéutvecklare inom jämställdhets- och identitetsfrågor menar på att konstruktionen av bloggskribentens personlighet beror på betraktarens tolkning. Det bloggskribenten förmedlar tolkas på olika sätt av olika läsare. En bloggare som framstår som driftig kan uppfattas precis som sådan av någon läsare medan en annan läsare kan uppfatta bloggskribenten som naiv. Om läsaren ser bloggaren som en förebild beror på läsarens egen tolkning (Jönsson, 2011). Åkerlund (2011) poängterar att en viktig orsak till ungas lärande att de faktiskt känner någon som liknar en själv och att denna person tidigare lärt sig samma sak. Konstruktionen av en modellbild omfattar tidigare erfarenheter av lärande liksom det sociala sammanhangets förebilder och förväntningar. Människan konstruerar aktivt kunskap för sig själv med hjälp av och för andra. Förmågan och motivationen till att lära sig nya saker är starkt relaterad till vad individen uppfattar som möjligt att lära.

Begreppsutredning

Min utgångspunkt är baserad på att lärande och påverkansprocessen hos individerna är beroende av det sociala sammanhanget. I bloggar handlar det om skrivande och läsande som stöd för lärande. Jag riktar intresset mot kommunikationens innehåll och de påverkansprocesser som sker och bidrar till personlighetsutveckling och lärande.

Kommunikation handlar om den process där vi samspelar i olika sammanhang och miljöer. I denna studie handlar det om kommunikation och påverkan mellan bloggförebild och bloggläsare på internet. Genom kommunikation kan man dela med sig av upplevelser, tankar, känslor och/eller fakta. Kommunikationen påverkar känslor, kunskaper, attityder och beteenden. Utifrån bloggläsning står de kommunikativa personerna och handlingarna i fokus eftersom bloggförebilden beskriver centrala delar i sina blogginlägg. Bloggläsarnas känslor, kunskaper, attityder och beteenden påverkas av läsningen.

Påverkansprocesser utgör en del av pedagogiska processer. Resultatet av processerna kan vara förändring eller bevarande. Processernas utseende påverkar individens lärande och användning av ny kunskap. Fokus i denna uppsats handlar om den påverkansprocess som bidrar till förändring, lärande och personlig utveckling.

Ur lärooperspektiv är det säregna med **personligheten** och de personliga egenskaperna att de till viss del är förankrade i individuella genetiska dispositioner (temperament). Medfödda dispositioner utvecklas under livets gång och resultatet är lärande.

Illeris (2007) definition av **lärande** fokuserar på samspelsprocesser. Definitionen innebär att man kan relatera lärande och lärprocesser till samspelsprocesser mellan individ och omvärld. Genom att ta del av den kommunikation bloggförebilden sänder ut påverkas t.ex. bloggläsarens känslor och tankar. På så sätt uppstår förändring i personlighet och handlingsmönster. Det sker en process där individen tar till sig och skapar nya sätt att tänka och handla och på så sätt lär individen.

Begreppssammanfattning

Bloggläsningen påverkar individen. Inläggens innehåll och den skriftliga kommunikationen ger bloggläsaren nya insikter om exempelvis vem man är, vad man tycker och vad som är viktigt. Lärprocessen gör att individen utvecklas på det personliga planet. Bloggläsarna påverkas t.ex. av den kommunikativa delen upplevelser. Genom att läsa om bloggförebildens erfarenheter påverkas bloggläsarnas känslor, kunskaper, attityder och beteenden. Påverkansprocessen bidrar till reflektion och förändring där individen tar till sig och

reflekterar kring situationer som bloggörebilden beskriver. Som ett resultat av denna påverkan sker lärande som leder till personlig utveckling. Resultatet kan handla om att bloggöläsaren lär sig att tänka förebyggande, vilket också kan bidra till att personen uppmärksammar säkerhetsaspekter i hanteringen av ridhästar.

Problemformulering

Bloggar tillhör gruppen sociala medier och majoriteten av de ungas användning är enligt Hrastinski et. al. (2011) fritidsrelaterad. Därför betraktar ungdomarna normalt sett sociala medier som verktyg för underhållning. Många sociala medier ligger utanför formella undervisningssammanhang, men förmodligen finns en stor påverkans- och lärandepotential i sådana medier. Med tanke på hur dagens ungdomar kommunicerar på fritiden är det rimligt att anta att vi står inför i ett paradigmskifte i undervisningensvärlden.

Datorer och internet har lett till förändrade förutsättningar för utbildning och lärande. Det sker enligt Dunkels (2009) en hel del lärande via datorn, även om vuxenvärlden tolkar verksamheten som tidsfördriv. Därför är det värdefullt att ur ett pedagogiskt perspektiv rikta in sig på vad bloggöläsare lär genom bloggöläsning. Är bloggöläsningen tidsfördriv eller sker läroprocesser som vuxenvärlden är omedveten om? IT-användningen är en pågående läroprocess, därför är det relevant att studera vilken påverkan och vilket lärande som sker mellan bloggörebild och bloggöläsare. Eftersom bloggöläsarnas upplevelser är viktiga kommer en fenomenologisk forskningsansats ligga till grund för min undersökning. Ansatsen fokuserar på individens upplevelser och personliga erfarenheter. Målet är att finna gemensamma sätt att tolka unika erfarenheten på och lyfta fram bakomliggande drag (Denscombe, 2009).

Syfte och frågeställning

Studiens syfte är att belysa påverkansprocesser mellan bloggörebild och bloggöläsare i kategorin hästbloggar och utifrån detta perspektiv få en djupare förståelse för bloggöläsarnas läroprocess. Två frågeställningar ligger till grund för syftet. Hur påverkar bloggörebilden läsarens lärande, och vad lär bloggöläsaren?

Tidigare forskning

Bloggar är ett relativt modernt fenomen och att hästtjejer tenderar att bli bättre ledare är det forskat om (Forsberg, 2007, 2012). Däremot finner jag ingen forskning som visar att hästbloggar bidrar till lärande. Det finns relevanta studier inom ämnesområdet tjejer och bloggande, samt bloggar som hjälpmedel för lärande.

Åkerlund (2009) fokuserar på vem som gör vad på de ungas internet och varför ungdomarna är där. Studien syftar till att utreda komplexa och sammanflätade drivkrafter samt orsaker till ungdomarnas val. Metoden bygger på en litteraturstudie samt en enkätundersökning med 450 ungdomar i åldrarna 14-17 år samt tre liknande undersökningar som skett de senaste åren. Resultaten visar att pojkarna spelar rollspel som World of Warcraft och flickorna bloggar. De unga ser nätet som en plats där man kan få reda på mycket om andra, för där kan man skriva om sig själv. Nätet bidrar även till att man kan hålla kontakt med fler kompisar än i den fysiska världen.

Mansor (2011) beskriver reflekterande lärande via bloggar. Studien handlar om att få eleverna att skriva reflekterande dagbok för att lära sig nya begrepp. Tillvägagångssättet är användbart för lärare, eftersom de via bloggen kan få feedback och förståelse av de begrepp eleverna ska lära. Studenter i en valbar kurs på ett universitet i Malaysia deltog och förde veckovisa

dagboksanteckningar via e-post som automatiskt publicerades i en blogg. Återkopplingen till studenterna var mycket god. Resultatet visar att blogganvändningen påverkar användarnas förmåga att uttrycka djupare tankar. De delade varandras kunskap på ett bra sätt samtidigt som de förstod begrepp som de lärt sig i klassen.

En studie av problembaserat lärande hos Wang, Huang, Jeng och Wang (2008) ger bilden av en målinriktad och konstruktiv process för eleverna. När de möter problem har de tidigare bildat egna arbetsgrupper för att finna lösningar. Men med bloggar bildar ungdomarna en ny gemenskap. De delar erfarenheter av hur lärande med andra fungerar. Studien bygger på en ny utbildningsenhet, en bloggbasead inlärningskarta som är utformad för att ge användbara artiklar som underlättar användarnas lärande. Resultatet visar positiva effekter av den bloggbaseade inlärningskartan.

En studie av Halic, Lee, Paulus och Spence (2010) visar att användandet av bloggar i en stor föreläsningssklass ökar elevernas upplevda lärande. 67 elever deltog i enkätundersökningen. Resultatet visar att bloggarna medverkar till reflektion, känsla av gemenskap samt samarbete.

Tidigare forskning har fokuserat på hur bloggar bidrar till lärande på fritiden samt i skolan. Att man kan lära sig saker via bloggar i skolan är bekräftat, men kan man lära sig saker via bloggar på sin fritidsaktivitet? Jag hoppas att min studie kan förklara vad som sker i bloggar på fritiden med fokus på personlig utveckling genom skriftlig kommunikation.

Teoretiskt perspektiv

Studien utgår från Illeris (2007) definition av lärande med fokus på samspelesprocesser. Definitionen innebär att man kan relatera lärande och lärprocesser till samspelesprocesser mellan individ och omvärld. Grunden i Illeris teori är att kunskap, förståelse och färdigheter skapar förutsättningar för att omvandla kunskap till praktik, vilket sker genom handling, kommunikation och samarbete. Teorin om lärande omfattar begreppen erfarenhet, personlighet, kompetens och identitet. Min studie fokuserar på personlighet i och med valet av de personlighetsmässiga kvalifikationerna utgår från Illeris sociala och pedagogiska aspekter av lärande. Det komplementära sociokulturella perspektivet utgår från att lärande sker i och genom socialt samspel mellan människor i olika situationer, verksamheter och/eller sociala praktiker. Om Illeris fokuserar på individen fokuserar den sociokulturella teorin på det samspel individen befinner sig i. Jag har valt att kombinera dessa teorier eftersom det handlar om bloggläsarens personliga/individuella utveckling till lärande, samtidigt som denna lärprocess sker i samspel med andra i bloggar. Parallellerna mellan Illeris och det sociokulturella perspektivet gör att jag kan kombinera dem i min tolkning. Distribuerat lärande inom sociokulturell teori handlar om en läroprocess för problemlösning, vilket också relaterar till Illeris (2007) intellektuella kvalifikationer för problemlösning.

Personlighetsmässiga kvalifikationer

Illeris (2007) sammanfattar arbetslivets personlighetsmässiga kvalifikationer i kategorier. Dessa bildar en teoretisk referensram för tolkningen av det empiriska materialet avseende lärande och läroprocesser. Ur ett läroperspektiv är det särpräglade med personligheten och individens personliga egenskaper att de till stor del är förankrade i individuella genetiska dispositioner. Dessa utvecklas och formas under livets gång av olika påverkansprocesser, vilket bidrar till lärande, personlighetsutveckling och självständighet.

Intellektuella kvalifikationer: Innefattar rationellt, systematiskt och analytiskt tänkande, sociologisk fantasi, problemlösning förmåga, perspektivskifte, diagnostiseringsförmåga,

bedömningsförmåga samt planeringsförmåga. Fokus på individens förmåga till rationellt beteende.

Perceptionskvalifikationer: Omfattar exakt samt skarp uppfattningsförmåga, perception vid iakttagelser samt avläsningar av stämningar. Fokus på individens sensibilitet.

Självbehärskningskvalifikationer: Handlar om karaktärsbeskrivningar som ansvarskänsla, pålitlighet, uthållighet, noggrannhet, koncentrationsförmåga samt kvalitets- och servicemedvetenhet. Fokus på individens förmåga att handla och agera gentemot generella föreskrifter.

Individualitetskvalifikationer: Innefattar karaktärsbeskrivningar som självständighet, självförtroende samt kreativitet. Fokus på individens förmåga att fungera och agera självständigt, även i oförutsedda situationer.

Sociala kvalifikationer: Handlar om karaktärsbeskrivningar som samarbets- och kommunikationsförmåga, anpassningsförmåga samt socialkompetens. Fokus på individens förmåga att fungera i samspel med andra.

Motivationskvalifikationer: Innefattar av karaktärsbeskrivningar så som initiativförmåga, handlingskraft, öppenhet, lust till lärande samt omställningsförmåga. Flexibilitet är ett centralt begrepp. Fokus ligger på individens potential till att hänga med samt bidra till utveckling (Illeris, 2007).

Kvalifikationerna omfattar aspekter som känns aktuella för mitt ämnesområde. Teoriernas uppgift är att hjälpa forskaren att placera in datamaterialet i ett större sammanhang och öka förståelsen (Jacobsen, 2012). Härvidlag spelar Illeris (2007) kvalifikationer en viktig roll. Det framkom det t.ex. att bloggläsarna lär sig att tolka den skriftliga kommunikationen i blogginläggen. De lär sig tolka vilket humör och vilka känslor bloggörebilden sänder ut och detta lärande går att relatera till perceptionskvalifikationer eftersom bloggläsaren lär sig avläsa stämningar.

Sociokulturellt perspektiv

Enligt ett sociokulturellt perspektiv sker lärande individer emellan och i relation till en social situation, där själva situationen utgör en del av individernas lärande. Säljö (2000) menar att lärande handlar om vad individer och kollektiv lär från sociala situationer och hur de använder kunskapen i framtiden. Centrala aspekter inom det sociokulturella perspektivet är enligt Dysthe (2003) att lärande är en situerad, social, distribuerad och medierad verksamhet där språket är grundläggande i läroprocesserna liksom deltagande i en praxisgemenskap. Säljö och Dysthe framhåller således individens lärande i relation till en social situation. Jag relaterar detta konstaterande till bloggläsarnas (individens) lärande i relation till den informella blogggruppens sociala situation.

Den situerade aspekten av lärande omfattar delar av det interaktiva system som den lärande individen utgör en integrerad del av, bl a. att individens handlingar utvecklas i specifika situationer. Hur en person lär och situationen där individen lär utgör en väsentlig del av innehållet i det man lär. Individen påverkar både sitt lärande och den kontext individen befinner sig i (Dysthe, 2003). I mitt fall handlar det om bloggläsning och hur individen lär i de situationer som uppstår på nätet.

Lärandets sociala aspekt handlar enligt Dysthe (2003) om den roll som lärare, föräldrar, kompisar eller förebilder spelar i läroprocessen. Interaktionen med andra är avgörande för vad

som lärs och hur det lärs. Om barn ska internalisera begrepp och kunskaper krävs undervisning och goda relationer till äldre. Individerna ska utveckla sin sociala kompetens och kunna använda olika begrepp och tankesätt så att de lär sig fungera i olika sammanhang. Det sociala inflytandet på lärande innefattar att individen först lär sig tillsammans med andra och att den ur denna process sedan lär sig att göra saker själv. Min studie handlar om den roll bloggförebilden spelar för bloggläsaren. Fokus ligger på de sociala aspekterna som lärs och utvecklas via bloggläsning.

Distribuerat lärande handlar om problemlösning, att man söker lösningar genom att vända sig till någon annan som haft liknande problem. Genom att kombinera andras insikter med egna erfarenheter kan man lösa problem. Vid en sådan lärprocess kan man skapa ny kunskap ”på fältet” genom att utnyttja den fritt tillgängliga distribuerade kunskapen (Dysthe, 2003). För min studie handlar det om problemlösningen mellan bloggförebild och bloggläsare.

Mediering eller ”förmedling” av information är någonting typiskt mänskligt. Det används i alla typer av läroprocesser. Personer eller verktyg, även kallade artefakter, redskap medierar kunskap (Dysthe, 2003). Samspel med redskap är centralt för det sociokulturella perspektivet och stödjer lärande och utveckling. Redskapen kan vara bilar, telefoner, tv-apparater eller datorer. Sådana artefakter skapar möjligheter till förflyttelse, kommunikation, spridning av information, mottagning av information samt skrivning och bevarande av texter. Artefakterna hjälper människan att lösa praktiska uppgifter samtidigt som de bidrar till kommunikation mellan människor. Artefakterna utvecklar människans tänkande. Människan tillägnar sig och formas av de kulturella aktiviteter som de deltar i. Vi använder de redskap som finns i kulturen (Säljö, 2000), exempelvis datorer, internet och bloggar. Mediering är den process som utspelar sig mellan den lärande och begrepp, beteenden eller texter som ska läras. Hur individens aktiviteter ser ut och utvecklas beror på hur man använder de medierande redskapen. Därmed påverkar medierande verktygen samspelet med andra. Det viktigaste medierande redskapet inom den sociokulturella inlärningsteorin är språket. I min studie är det viktigaste redskapet bloggen. Alla samtal är uttryck för mediering, vilket bidrar till att människor ständigt bildar medierande resurser för varandra (Dysthe, 2003). Vygotskij (1934/1999) beskriver medierat lärande och individens sociala samspel, att språket överför ny kunskap mellan människor. Medkommunikatörernas tankar internaliseras genom individuella reflektioner. Språket utgör en viktig del i processen att gestalta objekt, människor, handlingar, händelser, känslor, meningar, idéer och samband där emellan. Språket utgör det främsta redskapet för en produktiv lärandeprocess (Vygotskij, 1934/1999). Medierad kommunikation handlar om att läsaren rör sig fritt mellan olika medier och lärande uppstår ur en process där man återskapar något personligt intressant utifrån olika resurser som man har tillgång till. Lärandet blir en innovativ och personligt styrd process (Säljö, 2005). I min studie är redskapet, internet, datorn, telefonen, bloggen centrala artefakter. Medierat lärande omfattar påverkansprocesser mellan bloggförebild och bloggläsare.

Deltagande i praxisgemenskap handlar enligt Dysthe (2003) om lärande i människans vardag istället för lärande i institutionaliserade inlärningssituationer. Lärande är ett socialt fenomen där fokus flyttas från individen till lärogemenskapen. Istället för att fokusera på vilka kognitiva processer och strukturer som är involverade i läroprocessen fokuserar man istället på vilka sociala aktiviteter och deltagande som skapar en produktiv kontext för lärande. Lärande genom aktivt deltagande innebär att processen utgår ifrån deltagarnas kunskaper och färdigheter, att individen lär sig genom handlingsgemenskap. Lärogemenskapen står i fokus i bloggen med sociala aktiviteter och deltagare.

Vygotskij (1930/1995) menade att fantasi och kreativitet är viktiga egenskaper i människans utveckling. Produktion (av interaktion, kommunikation och påverkan) handlar om människans kreativa förmåga. Det handlar om att människan skapar eller producerar någonting nytt, vilket kan leda till nya handlingar. Kreativ förmåga bygger på en föreställning om hur något skulle kunna vara något annat än vad det är just nu. Vygotskij (1930/1995) ansåg att allt mänskligt skapande bygger på fantasi och att fantasi har sitt ursprung i individuella erfarenheter. Detta ställningstagande leder till att rik fantasi ger möjlighet till kreativitet. Fantasi gör det möjligt för människan att skapa föreställningar som ligger utanför dess egna erfarenheter. Kreativitet och fantasi utgör därför viktiga delar i lärprocessen. Med hjälp av begreppen kan man belysa läroprocesser mellan bloggöverbild och bloggläsare.

Teorisammanfattning

Det teoretiska perspektivet utgår ifrån att lärande och lärprocesser relaterar till samspel mellan individ och omvärld. Teorier som ligger till grund för påståendet är Illeris personlighetsmässiga kvalifikationer samt några centrala begrepp i det sociokulturella perspektivet. Illeris' kvalifikationer handlar om intellekt, perception, självbehärskning, individualitet, social kompetens och motivation. Det sociokulturella perspektivet handlar om att lärande sker mellan individer i en social situation. Individens handlingar leder till utveckling i specifika situationer. Interaktion med andra är avgörande för vad som lärs, man kan lära med hjälp av andra och man kan lära i samspel med redskap. Vidare kan man lära i vardagen, och för att lära kan man befinna sig i en situation som ligger utanför skolan.

Metodologi

Ansats

Fenomenologin handlar om förståelsen av ett fenomen, där fenomen innefattar det som finns tillgängligt, det individen har tillgång till via sina upplevelser (Allwood & Erikson, 2010). Vid fenomenologiska studier lägger man enligt Denscombe (2009) särskild vikt vid individens upplevelser och personliga erfarenheter. Det handlar om att tillhandahålla en beskrivning som på sakligt sätt behandlar komplexitet och subtiliteterna i en förståelse. Med en fenomenologisk ansats riktar man sig mot att följa upplevelser, åsikter, attityder, övertygelser, känslor och emotioner. Fokus ligger på subjektivitet, beskrivning, tolkning och medverkan.

Den här studiens ansats bygger på individers upplevelser av påverkansprocesser till lärande via bloggöverbilder. En fenomenologisk forskningsansats lämpar sig för studier med fokus på vardagsvärlden och den sociala tillvarons grundläggande villkor. Ansatsen är besläktad med ett humanistiskt forskningsperspektiv där vanliga människor och deras vardagsresonemang får status i forskningen (Denscombe, 2009). Husserl (1950/1995) menade att vetenskap måste utgå från människan och dennes subjektiva erfarenheter. *"I alla sina utformningar är kunskapen en psykisk upplevelse: ett uppfattande subjekts kunskap"* (Husserl, 1950/1995 s 60). Användandet av denna ansats passar bra in på fokuset: bloggläsares upplevelser av läsandet av hästbloggar, som sker på fritiden.

Metod för att samla data

Vid datainsamlingen skapade jag en intervjumall (Appendix). Den bygger på en semistrukturerad intervjuguide med en rad teman som ger möjlighet till följdfrågor. Många intervjuer som utgår från en intervjuguide bygger på en form av förkategorisering (Jacobsen,

2012). Denna egenskap korrelerar med upplägget i min studie. I intervjumallen använde jag kategorierna förebild, lärande, påverkan och kommunikation.

Jag valde respondenterna för intervjuerna efter principerna för ett bekvämlighetsurval. Via de offentliga hästbloggarnas inlägg och kommentarer kontaktade jag blogggläsare. De första som ställde sig positiva till att medverka ingår i studien (Denscombe, 2009). Totalt skickade jag ut förfrågningar till nio blogggläsare och fyra av dem ställde sig positiva till att medverka. Blogggläsarna i studien är tjejer i olika åldrar (11 -, 12 -, 14 - och 18 år) och de har de offentliga hästbloggarna Nellie Berntsson samt Linn Olsson som förebilder.

I urvalet av en blogg för dokumentstudien använde jag Horsespot.se (2012), en av Sveriges största portaler för hästsport och via deras portal hittade jag stora hästbloggar. Jag valde att granska en av de mest besökta bloggarna, <http://nellieberntsson.se>, en hästblogg som drivs av en 12-årig hästtjej som heter Nellie Berntsson.

Efterhand som blogggläsarna kontaktade mig planerade jag in tid för intervjuerna. Intervjuerna har skett via telefonsamtal eller via Skype. Samtal på Skype har spelats in för underlätta transkriberingen. Telefonintervjuerna har jag dokumenterats via anteckningar i form av en intervjujournal (Hartman, 2004). Telefonintervjuer har länge varit en viktig metod för datainsamling eftersom man kan nå geografiskt spridda grupper. Tekniken skyddar anonymiteten hos respondenterna mer än vid personliga intervjuer. Telefonintervjuer är en användbar metod för att få snabba svar via strukturerade frågeformulär och det ger enighet i genomförande av intervjun och standardiseringen av frågor (Cohen, Manion, & Morrison, 2007). Intervjuerna varade mellan 25 minuter och 55 minuter. Efter intervjuerna transkriberade jag materialet för att därefter analysera och tolka det.

Datamaterial

Intervjumaterialet består av fyra intervjuer omfattande totalt 16 sidor transkriberat material. Dokumentstudien bygger på fem inlägg publicerat mellan juli och november 2012.

Metod för att analysera data

Studien bygger på en kvalitativa data och användandet av triangulering, en metod som innebär att man betraktar saker ur flera perspektiv (Denscombe, 2009). Studien avser fyra djupintervjuer med blogggläsare samt en dokumentstudie av en hästblogg där bloggskribenten framträder som förebild, modell, idol och inspiratör. Med en fenomenologisk ansats kan man använda flera metoder och beskrivningar för att undersöka fenomen eller förhållanden och detta uppnår man via intervjuer, fokusgrupper, observationsstudier eller dokumentstudier. Vid fenomenologiskt inspirerade undersökningar är man intresserad av vardagliga texter. Tillrädda lagda och polerade officiella företagsdokument är av mindre intresse (Justesen & Mik-Meyer, 2011). I undersökningen studerar jag en hästblogg, där inläggen till största delen består av att bloggskribenten Nellie publicerar mail från blogggläsare.

Ett exempel

Analysprocessen utgår från Giorgis (1985) metodiska tillvägagångssätt med fokus på fem olika steg:

1. Bestämning av helhetsbetydelsen.
2. Avgränsning av meningsbärande enheter.
3. Transformering av vardagliga beskrivningar.
4. Framställning av fenomenets situerade struktur.

5. Framställning av fenomenets generella struktur (Szkłarski, 2009).

I det första analyssteget gjorde jag en översiktlig genomläsning av datamaterialet. Läsningen bidrog till förståelse för texternas huvudsakliga innehåll. I det andra analyssteget gjorde jag en detaljerad läsning och skapade meningsbärande enheter. Jag ordnade dem med siffror som beteckningar i det transkriberade materialet.

14 Ibland får hennes tankar mig att våga tro mer på mig själv faktiskt. 27 Hon har liksom även skrivit mycket om skitsnack och kompisar och när man läser om sånt tror jag man påverkas, i alla fall för stunden, då blir man liksom lite påmind om att vara en bra kompis.

Enheterna innehöll relevanta fraser, meningar eller meningssekvenser. På så sätt framgick olika aspekter av det studerade fenomenet. Det tredje steget innefattade en detaljerad analys av meningsbärande enheter och analysen handlade om en kontextuell process där enheterna relaterade till varandra och det sammanhang de tillhörde. Enligt min analys relaterade dessa enheter till varandra.

14 Ibland får hennes tankar mig att våga tro mer på mig själv faktiskt. 34 Jag kan fortfarande bli lite osäker ibland men då tänker jag på dig och då är det som att du bara kommer med en stor hink med självförtroende och häller i mig.

I nästa steg förenade jag meningsenheterna för att skapa en enhetlig beskrivning. I den här delen av analysprocessen eliminerade jag irrelevanta meningsenheter och upprepningar. Därefter relaterade jag meningsenheter med ett liknade innehåll till varandra.

7 För att om man liksom slarvar med en sak och så hon skriver ut på bloggen vad som kan hända och vad som har hänt henne och då tänker man till lite extra. 18 Hm, det är ju väldigt intressant att läsa om hennes erfarenheter när man själv håller på med hästar, om det är någonting hon skriver som har gått fel för henne kan man liksom tänka på vad man själv ska göra för att undvika just det

Detta material tolkade jag som en upprepning och jag valde att behålla en meningsenhet. I nästa steg studerade jag de sammanförda enheterna och i detta analyssteg kunde jag identifiera centrala teman. Exempel på teman som framkom var självförtroende och känslor. Därefter studerade jag de olika temana för att finna fenomenets essens. Essensen består enligt Szkłarski (2009) av det gemensamma och speglar fenomenets generella strukturer. I denna studie bestod den utforskade upplevelsens essens av konstituenterna självförtroende, känslor och lärdomar. Jag strukturerar sedan resultatdelen utifrån de centrala temana: självförtroende, lärdomar, känslor, socialpåverkan samt skriftlig kommunikation.

Tolkningen av data handlar om en process där jag relaterar utfallet till ett större sammanhang med hjälp av valda teorier. På så sätt kan jag placera datamaterialet i ett större sammanhang. Därmed ökar förståelsen för varför fenomenet ser ut som det gör och vilka konsekvenser det kan ha (Jacobsen, 2012). Tolkningen är strukturerad med kategorier och utgår i denna fas från Illeris (2007) personlighetsmässiga kvalifikationer. Med hjälp av valda teorier tolkar jag datamaterialet. I tolkningen kan man följa stegen med teori, data samt tolkning. På så sätt kan man förstå vad blogggläsarna har lärt sig av att läsa bloggar. Denna tolkning stämmer med valet av ansats, eftersom fenomenologi handlar om att finna gemensamma sätt att tolka en erfarenhet på utifrån essentiella drag i en företeelse (Denscombe, 2009).

Etik

Inledningsvis informerade jag deltagarna om samtyckeskravet. Jag lyfte fram att de själva har rätt att bestämma över medverkan. Informationskravet med information om forskningen och dess syfte framgick av mitt utskick. Jag tog upp innehållet vid intervjutillfället, liksom konfidentialitetskravet. Ingen av de tillfrågade kommer namnges. Samtidigt framgick nyttjandekravet, där jag informerade om att uppgifterna som samlats in om personerna endast kommer användas för behov kopplade till uppsatsen (Codex, 2012). Särskild hänsyn gäller när man har barn och ungdomar som respondenter (Denscombe, 2009). Därför har jag skaffat föräldrarnas godkännande för medverkan, först genom skriftlig kontakt och sedan muntligt.

Validitet och reliabilitet

Inom de kvalitativa metoderna lyfter man traditionellt fram validitet samt reliabilitet som kvalitetskriterier. Validitet innebär i vilken utsträckning undersökningens resultat faktiskt belyser forskningsfrågan, om man mäter det man avser att mäta. Reliabilitet innebär i vilken grad undersökningens metoder är definierade, att någon annan med väldefinierade metoder skulle kunna upprepa undersökningen och komma fram till samma resultat (Justesen & Mik-Meyer, 2011). Den här studiens syfte och frågeställningar har varit i fokus under arbetets gång. Genom metoddelen klargör jag tillvägagångssättet och andra forskare kan följa min analys och tolkning. Genom den avgränsade teoridelen och med en tydlig resultatdel får läsaren en förutsättning att förstå och följa min tolkning och se slutsatserna. Tolkingen bygger på en samling teoretiska perspektiv. Bloggläsarnas och dokumentstudiens resultat kompletterar varandra och leder till tolkning och slutsatser. I min studie framkom det t.ex. att bloggläsarna via den skriftliga kommunikationen utvecklar empati för andra. De upplever att de blir goda kompisar. Detta resultat visar på självbehärskningskvalifikationer med fokus på ansvarskänsla (Illeris, 2007). Genom att läsa om hur man är en bra kompis skapar bloggläsarna någon form av ansvarskänsla, att de också ska tänka på hur man beter sig för att vara en bra kompis.

Denscombe (2009) menar att man ska undvika att basera resultatet på en enda intervju. I stället ska man fokusera på de teman som framträder i flera intervjuer. Därmed kan jag hysa större tillit till resultatet än till en idé/fråga som förekommer i ett enskilt uttalande. Även om jag fokuserar på individuella upplevelser framkommer gemensamma teman, exempelvis ökat självförtroende. Både bloggläsare i mina intervjudata och textinnehåll i dokumentstudien påvisar ökat självförtroende. Definitionsvaliditet innebär att man mäter med två eller flera mätinstrument. Validiteten framgår av att flera olika datakällor ger en och samma tolkning (Kvale & Brinkman, 2009). Uppsatsens definitionsvaliditet uppstår tack vare användandet av triangulering. Detta har lett till att flera datakällor ger samma tolkning, och detta stärker validiteten. I uppsatsen finns det flera exempel på att de olika datakällorna ger en likvärdig tolkning. Både bloggläsare och deltagare i dokumentstudien upplever att de lär sig att tolka förebildens humör och känslor via skriftlig kommunikation, något som jag relaterar till perceptionskvalifikationer (Illeris, 2007).

Resultat

Resultatet av min studie omfattar det insamlade intervjumaterialet från fyra bloggläsare med hästbloggskribenterna Nellie Berntsson samt Linn Olsson som förebilder. Resultatet från dokumentstudien innehåller inlägg från den granskade bloggen, www.nellieberntsson.se där alla bloggläsare har Nellie Berntsson som förebild. Resultatet beskriver bloggläsarnas upplevelser, åsikter, attityder och känslor med utgångspunkt från den fenomenologiska forskningsansatsen. Resultatet utgår från de centrala temana självförtroende, lärdomar, känslor, social påverkan och skriftlig kommunikation. De intervjuade bloggläsarnas lärande

finns i kursiverade textstyckena markerade med talstreck samt indrag. Dokumentstudiens resultat presenteras i kursiverade textstycken.

Självförtroende

Bloggläsarna menar att bloggörelbildens tankar, drivkrafter och drömmar kan få dem till att våga tro på sig själva, en effekt som leder till ett ökat självförtroende.

- *” Ibland får hennes tankar mig att våga tro mer på mig själv faktiskt. Det behöver inte vara några stora grejer, men det kan vara att jag vågar säga vad jag tror och tänker om en gruppuppgift i skolan, innan hade jag nog inte vågat säga mina idéer, men hon har liksom fått mig att våga, att man redan som ung har bra tankar och idéer och att man inte ska vara rädd att marknadsföra det man själv tror på.”*

De upplever också att deras tro på sig själva påverkats positivt. De känner sig modiga eftersom bloggörelbilderna förmedlar budskapet att om man vill säga eller göra någonting ska man bara göra det och flera läsare lyfter fram aspekter relaterade till skolan.

- *”Äm, ja innan var jag väldigt osäker på mig själv, till exempel på gympan var jag väldigt rädd för länghopp och sånt, när alla skulle titta... och det är verkligen något på hennes blogg som får mig att våga och sen när mina kompisar också sa till mig blev jag mycket starkare och fick mer självförtroende.”*

Resultatet visar att bloggarens erfarenheter ger läsarnasjälvförtroende. De menar att de lär genom att ta del av andras erfarenheter. De menar på att man kan få känslan av att man klarar av vissa saker som bloggörelbilden gjort. Samtidigt upplever läsarna att allt bloggörelbilden gör kan de själva knappast göra. Genom att läsa om andras erfarenheter lär de sig att tänka förebyggande.

- *”Hm, det är ju väldigt intressant att läsa om hennes erfarenheter när man själv håller på med hästar, om det är någonting hon skriver som har gått fel för henne kan man liksom tänka på vad man själv ska göra för att undvika just det. Sen är det ju roligt att läsa om hennes erfarenheter när man får reda på vad hon varit med om, det gör ibland att man själv vågar tro på att man själv också kan!”*

Även i dokumentstudien framkommer påverkan till bättre självförtroende. I inlägget *EGO boost* :) (Sep 6, 2012 @ 02:00) kommer bloggaren till insikt om att bloggörelbilden, Nellie påverkar tjejernas liv och vardag. Läsningen skapar självförtroende och självständighet.

”Jag börjar iallafall med att säga att du verkligen inspirerar mig och har hjälpt mig otroligt mycket i mitt liv: Innan jag började läsa din blogg var jag en blyg och tillbakadragen tjej som inte ville synas eller dra till sig någon uppmärksamhet. Jag hade knappt något självförtroende alls. Ibland vågade jag inte ens räkka upp handen i skolan för att jag trodde att alla andra i klassen skulle fnissa och viska (jag vet inte varför, det låter helt knäppt, men så var det).

[...]På något sätt hittade jag din blogg, jag började läsa lite och tyckte väll att det var sådär i början, men det var ändå något som drog mig till din blogg, kanske var det att vi är lika gamla och att båda rider. [...] Men sen jag började läsa din blogg har jag fått mycket, mycket mer självförtroende, både inom ridningen och skolan. Jag räcker upp handen och bryr mig inte om vad andra tycker längre. Jag kan fortfarande bli lite osäker ibland men då tänker jag på dig och då är det som att du bara kommer med en stor hink med självförtroende och håller i mig.” (Berntsson, 2012 b).

Underbara ni (Okt 9, 2012 @ 05:00) är ett inlägg som visar att bloggförebilden ger läsarna självförtroende. Bloggläsaren blir säker på sig själv och vem hon är.

*" [...]Du är en av mina förebilder. Du har fått mig att inse vad livet handlar om. Du har fått mig att hitta mig själv. Idag kan jag med stolthet och självsäkerhet berätta för mig själv vem jag är. Jag har insett vad jag vill göra med mitt liv. [...]"*Alltså, jag har förstått mitt liv. Det låter hel konstigt men så är det. Idag, vet jag vem jag är. Jag har fått grymt mycket självförtroende sen jag började läsa din blogg. Du är något extra Nellie 12 år Bertsson. Även fast du är en helt vanlig tjej, så är du något extra. Något som väldigt få har" (Berntsson, 2012 d).

Lärdomar

Alla intervjuande bloggläsare upplever att läsandet av hästbloggar bidrar till lärande. Enligt deras uttalade upplevelser framkommer att de reflekterar över olika processer som samtliga bidragit till lärande. Genom att ta del av andras intresse lär de saker, de jämför och bedömer sin vardag i förhållande till bloggförebildens.

- *"Jag har inte tänkt på det så mycket innan, men jag har faktiskt lärt mig jättemycket av att bara läsa sånt jag gillar liksom."*
- *"Det är typ intressant att följa och läsa om andra som också håller på med hästar. Man får liksom lite insyn i deras vardag och kan jämföra och så med sin egna."*

Bloggläsarna lyfter fram att de skriver om mer än hästar och ridning. Inläggens tematiska bredd påverkar deltagarnas tänkande och perspektiv. Bredden avspeglar sig genom en lärprocess som omfattar så mycket mer än hästrelaterat lärande.

- *"Hon skriver väldigt bra inlägg och så, om lite allt möjligt och mycket av dem inläggen har liksom fått mig att tänka om, det är liksom inte bara ridningen."*

Denna veckan är power rakt igenom (Sep 3, 2012 @ 11:00) visar att Nellie fungerar som förebild även om bloggläsaren inte är intresserad av hästar. Bloggläsaren gör reflektioner och jämförelser med en hästblogg utan att själv vara hästintresserad. Hästloggarna förmedlar mer än bara hästrelaterade inlägg och de har läsare som har andra intressen.

[...] Vill bara säga/skriva hur grym jag tycker du är! Egentligen förstår jag inte hur jag nollhäst intresserad kan fastna för en blogg som till största delen består av just det, hästar. Jag är 2år äldre och det enda jag tänker på är basket, trots det läser jag din blogg varje dag. Jag har funderat en del på varför eftersom jag nästan aldrig läser om dina träningar osv. Men jag har kommit fram till att det är för allt det som du skriver om att fortsätta kämpa och skita i vad andra säger. Det var det jag ville Ja sagt med det här mejlet, att du 12 år gammal som har ett liv som nästan bara handlar om hästar inspererar mig oxå. En vanlig tjej på 14år och inte intresserad av hästar överhuvudtaget utan bara om basket (Berntsson, 2012 a).

Underbara ni (Okt 9, 2012 @ 05:00) är ett inlägg som visar att även om bloggläsarna ser upp till förebildens liv så finner de sig i att ett fåtal kan bli fotomodeller och besöka kända frisörer i huvudstaden. Bloggläsaren har lärt sig att förstå att hon har andra egenskaper och saker som förebilden saknar. De lär sig hur världen fungerar, och kunskapen handlar om så mycket mer än om hästar. Vardagen är minst lika viktig i sammanhanget.

[...] Men det jag inte förstod då, var att du hade kämpat dig dit på egen hand. Du hade fått jobba för det. Du har gått igenom eld och vatten, men dum som jag var, fattade jag inte det då. När jag inte gillade dig, önskade jag att jag hade ditt liv, jag drömde till och med att jag var Nellie Berntsson. Ganska patetiskt egentligen. Man har det liv man har, och jag har bra saker som kanske inte du har. Istället för att suckta efter ditt liv, kan jag nu säga att jag är stolt över att kalla mig, en av Nellie Berntssons bloggläsare! (Berntsson, 2012 d).

Känslor

Bloggförebilden påverkar bloggläsarnas tankar och känslor. Deltagarna lär sig att avläsa stämningar och förstå vilket humör och vilka känslor som bloggförebilden förmedlar.

- *"Om hon är glad, då blir man ju glad och så, då blir man positiv, men om det inte är något bra då kan man bli deppig. Hon skriver när det går bra och dåligt om när hon rider och så, då påverkas man för man vill att det ska gå bra för henne."*

Deltagarna upplever positiva och negativa känslor genom läsningen och de lär sig att tolka vilka känslor som förmedlas i de olika inläggen.

- *"Det är kanske att hon är så driven som person så att man själv ibland mår dåligt när man inte har kraft att göra det man själv ska... Men det är nog typ bara det, för samtidigt är hennes driv något som jag beundrar. Jag tycker det är häftigt att hon liksom skapat sig ett eget företag och driver olika projekt, hon vågar liksom tro på sina egna idéer och även om hon har fullbokade dagar finns där liksom en glädje till livet, men sen skriver hon såklart också om när hon är liksom trött på livet och något är jobbigt, och det är nog en anledning till att jag faktiskt gillar henne, hon är liksom ärlig och typ mänsklig."*

De lär sig också att känna glädje för andras lycka och framgång. De lär sig uppskatta andras liv i stället för att se det hela med avundsjuka ögon. De lär sig visa empati och sympati för andra.

- *"Nämen jag tycker det är spännande att hon är med på olika grejer, hon har varit med i ponnyakuten, är på massa tävlingar och har sponsorer som typ Hööks, jag känner mig stolt över henne och tycker det är roligt att hon är med på så mycket, jag tycker liksom hon är värd det."*

I ett inlägg som *EGO boost* :) (Sep 6, 2012 @ 02:00) kommer man till insikt med att bloggläsarna genom läsningen lär sig avläsa känslor. De blir glada, ledsna och arga av innehållet i det publicerade materialet.

[...] Sedan dess har jag läst din blogg varje dag och jag har lett åt dina glada och galna inlägg och jag har också blivit ledsen och arg (inte på dig), jag grät med dig när du la ut "sista filmen med Bellman" och mina ögon blev också tårfyllda av både ilska och ledsamhet när jag läste inlägget om Ridsport ponny cup... (Berntsson, 2012 b).

Bloggläsarna uppskattar att förebilden vågar visa sin vardag med känslor och fakta. Detta framgår i inlägget *EGO boost* :) (Sep 6, 2012 @ 02:00).

[...] "Du är en otroligt bra tjej och en stor förebild för mig! En av mina högsta önskningar är att någon gång få träffa dig. Du är väldigt stark, snäll och du står upp för dina nära och kära, det är nog några av dom största anledningarna till att du ger mig så mycket inspiration! Du är också väldigt modig som vågar visa alla känslor, alla tårar och alla leenden, på bloggen,

och du vågar också vara dig själv i alla lägen, det diggar jag också sjukt mycket. Jag känner ju såklart inte tjejen utanför nellieberntsson.se men det är så jag upplever dig på bloggen.[...]" (Berntsson, 2012 b).

Socialpåverkan

Bloggläsarna upplever att de påverkas till att tänka på hur de behandlar andra, hur man ska vara en bra kompis, hur man motverkar mobbing och skitsnack.

- *Hon har liksom även skrivit mycket om skitsnack och kompisar och när man läser om sånt tror jag man påverkas, i alla fall för stunden, då blir man liksom lite påmind om att vara en bra kompis."*

Bloggläsarna lär sig att tänka rationellt och analytiskt kring olika sociala ämnen. Detta beror enligt en läsare på att bloggaren skriver om sådant som läsarna tänker på. Men förebilden tänker ett steg längre och då värdesätter bloggläsarna förebildens åsikter. Ibland håller de med i resonemanget och ibland visar de egna åsikter.

- *" Hon skriver ibland om kost, men då är hon liksom noga med att hon inte bantar, äää och för ett tag sen skrev hon om solarium och menade på att detta inte är bra för huden, hon skriver liksom om saker som ungdomar tänker på, men när hon skriver om dem skriver hon sina åsikter samtidigt som hon liksom tänker på att hon är en förebild. Så jag tycker hon förmedlar saker som ungdomar tänker på men hon har själv tänkt ett steg längre liksom och jag tror det är därför så många gillar henne, både ungdomar och vuxna tycker liksom hon är bra!"*

Men en del av bloggläsarna tycker att bloggförebilden delar tankarna på ett bra sätt, för de är så lika som personer. Alla bloggläsare lyfter fram likheter med bloggförebilderna trots att ålder och intresse varierar.

- *"Jag tänker ungefär samma som henne, om jag kollar på henne så känner jag igen mig själv i henne., i sättet."*

I inlägget *Du inspirerar mig* (Sep, 10, 2012 @ 10:00) reflekterar bloggförebilden Nellie själv över responsen hon får via kommentarer och mail. Hon är medveten om sin roll som bloggförebild och att hon påverkar ungdomar i deras vardag.

"Min mejl e seriöst överfull av era mejl 😊Går igenom dom varje dag. Ni e bäst, tro mig BÄST. Jag har fått vissa av er att våga mer inom ridningen & att visa vågar ens tävla. Vissa vågar stå emot felbehandlingar & vissa står upp för nån mobbad. Jag e sjukt stolt över att vara en sån person som päppar er att bli en bättre. För visst kan man lyckas. Kolla på mig. Helt random tjej. Haft VANLIGA ponnysar. Men ändå lyckats bli förebild för HUUUUR många tjejer runtom i Sverige som helt. Cool känsla & mäktig känsla. Idag gör vi en BRA dag. Godmorgon förresten 😊"(Berntsson, 2012 e).

Ett annat inlägg i dokumentstudien som visar att Nellie är en förebild heter *MÄKTIGT !!* (Juli 30, 2012 @ 11:35). En mamma lyfter fram hur viktigt det är med bra förebilder och att Nellie är en viktig förebild för hennes dotter. Hon har påverkat läsarens uppfattningsförmåga och kompetens att klara olika saker via iakttagelser samt tydliggjort vikten av mål och drömmar. Detta har hjälpt läsaren i vardagen.

[...]Du känner inte mig, jag skriver till dig för att jag vill tacka dig. Du har omedvetet hjälpt min dotter. Jag vill att du ska veta det, för det du gör är så viktigt. Du är en sån oerhört bra

förebild för unga tjejer som rider. Det behövs. Min dotter (som är äldre än dig) har mått väldigt dåligt och varit deprimerad, har saknat en bra förebild att se upp till. Varit förvirrad och utan mål. [...] Sen min dotter börja följa dig på ponnyakuten och via din blogg, har hon förändrats. Du är en sån målmedveten, stark tjej, ambitiös. Jag är oerhört imponerad av din låga ålder, du verkar så mogen. [...] Du är viktig!! för du visar andra unga tjejer, att hårt arbete lönar sig. Du visar att man kan lyckas med att vara sig själv, och att drömmar och mål kan uppfyllas, det gäller bara att veta vad man vill och jobba hårt” (Berntsson, 2012 c).

Skriftlig kommunikation

Alla bloggläsare upplever att de kan tolka och förstå vad bloggaren skriver, vilket innefattar kommunikationsförmågan parterna emellan.

- *”Ja, det gör jag. De som skriver är ju ofta väldigt duktiga på att formulera sig och skriva. Och man märker ibland att de är övertydliga för att ingenting ska missuppfattas, men ibland sker det en då missförstånd och då kan det hetta till bland kommentarerna!”*

Bloggläsarna upplever att de blir klokare av att läsa bloggarna och de lyfter fram att det handlar om rolig läsning. En bloggläsare menar på att hon ser upp till förebilden och vill skriva lika bra som henne och att hon blir inspirerad till att själv skriva av inläggen. Bloggläsarna anser också att de lär sig speciella ord som förebilden använder:

- *”Man lär ju sig ”speciella” ord och sånt om man följer en bloggare som har en viss stil.”*

Två av de intervjuade bloggläsarna kommenterar inlägg ofta och de är noga att kommentera om det är något de vill ha mer av på bloggen. Däremot upplever den äldre läsaren att hon kommenterar mer sällan. Hon tror det beror på att hon är äldre än blogg-förebilden. Den fjärde intervjuade kommenterar bara om det är något hon verkligen vill tycka till om. Hon upplever inte att hon kommenterar särskilt mycket. Nästan alla tycker det är viktigt att kommentera inlägg de verkligen gillar. Alla gillar att läsa varandras kommentarer.

- *”Ja, det gör jag ibland, vissa inlägg lever liksom vidare i kommentarerna.”*

I inlägg kallat *Underbara ni* (Okt 9, 2012 @ 05:00) förundras bloggläsaren över blogg-förebildens förmåga att skriva bra inlägg.

”Jag förundras över hur en 12 åring kan skriva sådana bra inlägg. Inte ens jag kan det som är 15, snart 16 år. Jag förstår inte hur mogen du är. Alltså du är 12 år, du är inte ens tonåring! Du går i sexan och är så otroligt mogen, alltså det är häftigt” (Berntsson, 2012 d).

Underbara ni (Okt 9, 2012 @ 05:00) visar också att inläggen som publiceras på bloggen är skrivna bra vilket lockar till läsning.

”Till och med genom bilder på bloggen kan jag känna den otroliga värme du utstrålar. Jag kan sitta och läsa sida efter sida på din blogg och läsa samma inlägg fler gånger om, jag tröttnar aldrig, för det du skriver är så otroligt bra” (Berntsson, 2012 d).

Resultatsammanfattning

För bloggläsarna är en förebild en person man ser upp till. Deltagarna har kända bloggskribenter som förebilder. Bloggläsarna uppger att de påverkas av inläggen. De blir

glada och ledsna av det som skrivs. De upplever bloggskribenterna som ärliga i sina inlägg och läsandet bidrar till känslor, reflektion, jämförelse och diskussioner.

Den första forskningsfrågan fokuserade på hur bloggförebilden påverkar läsaren till lärande och resultatet visar att bloggförebilden påverkar läsaren till lärande via blogginlägg om tankar, åsikter, känslor, erfarenheter, berättelser, drivkrafter, mål och drömmar, allt med utgångspunkt från bloggarens personlighet.

Den andra forskningsfrågan fokuserade på vad bloggläsarna lär. Alla tror att man kan lära sig saker genom att läsa hästbloggar och resultatet visar att bloggläsarna upplever ett förbättrat självförtroende och ett ökat mod. De lär sig tolka känslor genom skriftlig kommunikation samt att känna empati och sympati för andra. De lär sig att vara goda kompisar genom att läsa bloggarna. De lär sig saker de har användning för i hästvärlden, i skolans värld samt i vardagen.

Tolkning

Tolkningen utgår det empiriska materialet sett i relation till de presenterade delarna ur sociokulturell teori samt Illeris (2007) personlighetsmässiga kvalifikationer. De senare ligger till grund för strukturen eftersom de utgör en centraldel i tolkningsprocessen. Jag nämner kvalifikationerna i den ordning de uppträder i min undersökning med den mest betydande kvalifikationen först.

Intellektuella kvalifikationer

Resultatet visar att bloggarens nedskrivna och kommunicerade erfarenheter påverkar läsarna. De lär genom att ta del av varandras erfarenheter. Genom att läsa om erfarenheterna lär de sig att tänka förebyggande i en problemlösningsprocess. Detta lärande går att relatera till det Dysthe (2003) kallar distribuerat lärande, en lärprocess som handlar om att man lär sig saker ”ute på fältet” från någon som har kunskap och insikt till att lösa problemet. Bloggläsarna lär sig problemlösning och att tänka förebyggande, vilket också går att relatera till Illeris (2007) intellektuella kvalifikationer med fokus på problemlösningsförmåga.

Resultatet av intervjuerna visar att bloggförebildernas skrivna erfarenheter påverkar läsarna, vilket kan förtydligas med teoribegreppet medierad kommunikation. Bloggläsaren rör sig fritt mellan olika medier och lärandet som sker handlar om en personligt styrd process där individen återskapar något personligt intressant (Säljö, 2005) vilket leder till att individens egna perspektiv vidgas och man blir delaktig i en mer varierad värld som bidrar till en mer omfattande intellektuell insats med mer material för reflektion och utveckling. I dokumentstudien framkom det att en läsare som inte ens är hästintresserad har en hästbloggsskribent som förebild. Det har skett en jämförelse, reflektion och diskussion som har bidragit till någon form av ny färdighet eller kunskap. De andra bloggläsarna gör en jämförelse med att båda håller på med hästar och reflekterar över att det kan bidra till nya kunskaper för henne inom hästvärlden medan den andra bloggläsaren som inte är intresserad av hästar gör en annan jämförelse och reflekterar över att hon ser skribenten som en förebild ändå, och läsaren lyfter här fram att hon påverkas av inläggets budskap om att forställa kämpa och strunta i vad andra säger. Den här läsaren visar intellektuella kvalifikationer genom sin bedömningsförmåga (Illeris, 2007). Hon har själv bedömt hur hon som inte är hästintresserad kan ha en hästbloggsskribent som förebild.

Bloggförebilderna är kända och har stora offentliga bloggar och där finns mycket material att ta till sig och även om det är så kallade hästbloggar handlar bloggarna om så mycket mer, och inläggen påverkar på olika sätt. Bloggläsarna upplever nämligen att de lär sig saker genom att

få ta del av bloggörebildernas erfarenheter. Vilket kan relateras till medierat lärande. Genom det sociala samspelet på bloggen överförs nya kunskaper och detta internaliseras genom individens tankar och reflektioner (Vygotskij, 1934/1999). Detta har bidragit till att bloggöasarnas egna perspektiv har vidgats genom reflektion, vilket i sin tur har bidragit till någon form av utveckling. De upplever nämligen att bloggörebildens upplevda erfarenheter kan påverka de själva till känslan av att de också kan klara av vissa grejer som bloggörebilden genomfört, samtidigt som en läsare också lyfter fram att allt bloggörebilden kan den själv inte genomföra. I dokumentstudien är det en läsare som lyfter fram att man har det liv man har och att hon själv har bra saker som kanske inte bloggörebilden har. De lär sig att reflektera, blir motiverade till att också klara saker samtidigt som de visar på självinsikt, alla kan inte bli fotomodeller för Hööks. Genom att få ta del av bloggörebildens erfarenheter lär sig bloggöasarna att tänka förebyggande, de lär sig att tänka realistiskt och de skapar självinsikt. De har t.ex. lärt sig hästrelaterade saker de använder i vardagen och när de tävlar med sina hästar. Detta är kunskaper som visar på intellektuella kvalifikationer så som systematiskt tänkande. De lär sig att systematiskt tänka vad som kan hända de själva om de gör så som bloggörebilden gjort. De bedömer om de själva skulle kunna genomföra samma sak, vilket visar kunskap av bedömningsförmåga. De visar också på problemlösningsförmåga, att de genom bloggörebildens erfarenheter lär sig undvika eventuella problem som kan uppstå för den själv. De visar också kunskap i rationellt tänkande, alla kan inte bli fotomodeller för Hööks. De går också att påvisa kunskap i individualitets kvalifikationer i och med att de kan känna en ökad tro på sig själva, vilket kan leda till ökat självförtroende (Illeris, 2007). Den skriftliga kommunikationen skapar möjligheter till ny kunskap, nya sätt att tänka samt diskutera. Genom läsningen sker en process som bidrar till jämförelse, reflektion och diskussion, vilket i sin tur kan leda till nya färdigheter och ny kunskap. Öasarna påverkas av en process som bidrar till intellektuella kvalifikationer med analytiskt tänkande samt problemlösningsförmåga (Illeris, 2007). Utifrån bloggörebildens vardag genomföer de en form av analytiskt tänkande, där de lär sig tänka metodiskt på hur bloggörebilden gör och hur de själva kan göra. Detta kan både lära dem att undvika problem eller ge dem verktygen till att lösa problem.

I dokumentstudien är det en mamma som har skrivit en text där hon lyfter fram hur viktigt det är med förebilder och att Nellie är en viktig förebild som har påverkat hennes dotter via sina handlingar och de budskap hon förmedlar på sin blogg. En aspekt som mamman lyfter fram är vikten av mål. Att dottern varit deprimerad och mått dåligt, men att läsandet av bloggen har gjort att hon utvecklats till en målmedveten och stark tjej. Bloggöasarna påverkas av förebildens målmedvetenhet och de lär sig att själva arbeta målinriktat, vilket visar utveckling av intellektuella kvalifikationer, där individens målsättning bidrar till lärandet av planeringsförmågan (Illeris, 2007).

Språket är det centrala i bloggöasningen och det är även det viktigaste medierande redskapet inom sociokulturella inläringsteorin (Dysthe, 2003). Hur bloggörebilden formulerar sig, vad bloggöasaren förmedlar, hur bloggöasaren tolkar språket påverkar dess tolkning och tankar. Detta syns i de så kallade åsiktsinläggen. Bloggöasarna tänker t.ex. här kring flera olika aspekter, de reflekterar över att de ofta håller med bloggörebildens åsikter, att de värdesätter förebildens åsikter och påverkas av dem. Genom att bedöma bloggörebildens åsikter och ibland ändra sin egen uppfattning kan individen utveckla intellektuella kvalifikationer. Detta sker då genom en ökad kunskap av bedömningsförmåga samt ett perspektivskifte. Öasaren bedömer åsikterna utefter sin egen bedömningsförmåga och ändrar sig, bloggöasaren ändrar sitt perspektiv på hur hon ser på saken. Detta visar också motivationskvalifikationer så som omställningsförmåga (Illeris, 2007). Språket bidrar till texter av handlingar, händelser, känslor, idéer och samband där bloggöasarna reflekterar kring bloggörebildens tankar och

åsikter. I ett samspel mellan tänkandet och den skriftliga kommunikationen lär sig blogggläsaren att ta till sig nya aspekter av tankar, resonemang och handlingar, vilket innefattar lärandeprocesser inom intellektuella kvalifikationer (Illeris, 2007).

Fantasi och kreativitet utgör viktiga aspekter i människans utveckling och de utgör därför viktiga delar i lärprocessen. Vygotskij (1930/1995) ansåg att allt mänskligt skapande bygger på fantasier och att fantasierna har sitt ursprung från erfarenheter i verkligheten, där fantasierna gör det möjligt för en individ att skapa föreställningar som ligger utanför dess egna erfarenheter. Bloggläsarna upplever att man kan och ska försöka klara av mer redan när man är ung. Att man har chanser att förverkliga sina drömmar även om man är ung, vilket tyder på att blogggläsarna påverkats av blogg förebildens fantasi och kreativitet till att tro på sig själv och sina idéer redan som ung. Att man redan som ung har möjlighet att förverkliga drömmar. Bloggläsaren har påverkats och skapat föreställningar som ligger utanför dennes egna erfarenheter. Bloggläsaren har utvecklat intellektuella kvalifikationer med fokus på fantasi samt påvisat självbehärsknings kvalifikationer i form av pålitlighet (Illeris, 2007), de tror på det blogg förebilden förmedlar.

Sociala kvalifikationer

I resultatet framgår en medvetenhet, blogggläsarna är medvetna och säkra på vem som är deras förebild och blogg förebilden är medveten om blogg förebildsrollen, vilket går att relatera till Dysthe (2003) och den sociala aspekten med fokus på den roll som andra personer (förebilder) har i lärprocessen. Det innefattar ett lärande som påverkas av den kontext individen befinner sig i. Detta är centrala utgångspunkter, blogg förebilden påverkar blogggläsaren till lärande eftersom de ser upp till blogg förebilden och tar till sig och påverkas av det innehåll (den kontext) som presenteras på bloggen.

Blogggläsarna upplever att de lär sig så mycket mer än saker om hästar och ridning, vilket påverkar deras tänkande och perspektiv inom flera olika områden och detta avspeglar sig genom en lärprocess som inte bara innefattar hästrelaterat lärande. De lär sig att utveckla sociala kompetenser och lär sig använda olika begrepp och tankesätt i olika sammanhang (Dysthe, 2003). De lär sig till exempel att våga mer i skolan samt att vara bättre kompisar, vilket påverkar deras sociala situation på ett positivt sätt. De lär sig att fungera bättre i samspel med andra (Illeris, 2007).

Språket och kommunikationen är ett nödvändigt redskap för utveckling (Dysthe, 2003) och blogggläsning innehåller kommunikation och skriftspråk. Alla blogggläsare upplever att de kan tolka och förstå det blogg förebilden skriver och de upplever att de blir bättre på att läsa och skriva genom blogggläsning. Kommunikationen är grunden för delaktighet i kunskaper och färdigheter och internetbaserat lärande har påvisat positiv effekt på skriftlig kommunikation. Att kommunikationen är skriftlig och tidsförskjuten har läromässiga fördelar, individen blir mer synlig och dess färdigheter i kortfattad kommunikation utvecklas. Lärandet av de kommunikativa processerna går också att relatera till sociala kvalifikationer (Illeris, 2007).

Blogggläsarna blir påverkade av blogg förebildens starka drivkrafter och har lär sig att man ska tro på sina idéer och att man kan förverkliga sina drömmar. De har blivit påverkade till att våga marknadsföra det dem tror på. De har här lärt sig detta genom att läsa om sin förebilds tankar och relaterat det till en social situation (gruppuppgift i skolan). Detta visar kunskaper i sociala kvalifikationer, genom ökad social kompetens samt individualitets kvalifikationer i form av ökat självförtroende (Illeris, 2007).

Deltagandet i bloggförebildernas kommentars fält varierade och detta går att relatera till Hrastinski, et. al. (2011). En del bloggläsare är väldigt aktiva och utåtriktade och de kanske skriver korta eller långa inlägg medan andra bara läser utan att bidra med kommentarer, såkallade passiva deltagare, men oavsett hur individen agerar och deltar i nätdiskussionerna påverkas lärandet positivt. Detta ligger i linje med resultatet där en del bloggläsare kommenterade flitigt och var aktiva ofta, en annan bloggläsare kommenterade mer sällan och en kommenterade nästan aldrig, trots detta påverkades alla bloggläsare till någon sorts kunskap. Detta eftersom kommentarskrivning går att relatera till sociala kvalifikationer i form av kommunikationsförmåga (Illeris, 2007).

Ett annat bevis på utvecklandet av sociala kvalifikationer (Illeris, 2007) är bloggläsarnas upplevelser av ärlighet. De påverkats av bloggförebildens ärlighet och det avspeglar sig i deras sociala situation, de upplever att dem blir mer ärligare som personer.

Motivationskvalifikationer

Bloggläsarna har en egen motivation och vilja av att läsa bloggförebildens inlägg, vilket skapar energi till lärandet (Illeris, 2007). Det hela handlar om en process styrd av individen där dens egen motivation och vilja bidrar till att de läser, vilket i sin tur leder till att de inhämtar olika typer av lärande.

Motivationen och förmågan till att lära sig nya saker är starkt relaterat till vad individen själv uppfattar som möjligt att lära och Åkerlund (2011) anser att ungas lärande påverkas av att de känner någon som liknar den själv. Både intervjurespondenterna samt dokumentstudien visar att de alla har hästbloggsskribenter som förebilder som de relaterar till, och de lyfter fram att förebilden liknar de själva, antingen i tänkandets processer, i ålder eller genom hästintresset. Individer konstruerar aktivt kunskap för sig själv med hjälp av och för andra (Åkerlund, 2011), därför kan bloggförebilden bidra till att bloggläsarna utvecklar nya kunskaper som bidrar till lärande. Internet är kunskapsförmedlare och det handlar om ett kunskapsinhämtande som är medvetet och aktivt (Dahlgren, o.a., 2002). Alla bloggläsare upplever att läsandet av hästbloggar kan bidra till lärande, men det upplever inte att de tänkt på bloggläsande som någon lärandeprocess innan. Enligt Hrastinski, o.a. (2011) tänker inte ungdomarna på lärande via sociala medier eftersom det är en fritidsrelaterad aktivitet, men resultatet visar att bloggläsarna lär sig saker genom bloggläsningen, i den situerade situation de befinner sig. Att individer kan utvecklas och lära sig saker i specifika situationer är känt och nu fokuseras det på hur en individ lär i situationen bloggläsningen (Dysthe, 2003).

Alla intervjuande bloggläsare upplever att läsandet av hästbloggar kan bidra till lärande. Det är inget lärande de reflekterat över tidigare, men enligt deras upplevelser framkommer olika situationer och processer som bidragit till lärande inom en rad olika områden. Detta lärande går att relatera till Dysthes (2003) situerade aspekt, där individens handlingar utvecklas i specifika situationer och vad individen lär och situationen den befinner sig i utgör en väsentlig del av det som lärs. Lärande påverkas av den kontext individen befinner sig i. Resultatet påvisar att bloggläsningen är en situation som kan bidra till lärande och lärprocesser hos de som läser och det är ett lärande som utvecklas via deltagande i praxisgemenskap, eftersom det är en lärprocess som sker i vardagen, det är ingen institutionaliserad lärprocess. Utan lärande ses här som ett socialt fenomen där fokuset flyttas från individen till lärogemenskapen. Lärande som sker genom deltagande innebär att lärandet utgår från deltagarnas, i det här fallet förebildens olika kunskaper och färdigheter och att individen lär sig genom denna gemenskap (Dysthe, 2003). Denna lärprocess går också att relatera till Illeris (2007) motivationskvalifikation med fokus på lust till lärande samt öppenhet och handlingskraft. Genom en öppenhet till bloggförebilden och dens texter skapas

förutsättningar till lärande som sedan bidrar till handling. Genom att t.ex. läsa om hur bloggörebilden har blivit behandlad av andra och dens texter om hur man ska behandla andra får bloggörsarna att agera/handla som bättre kompisar.

Individualitetskvalifikationer

Deltagande i praxisgemenskap handlar om lärande i människans vardag med fokus på den lärprocess där sociala aktiviteter och deltagande bidrar till lärande. Detta lärande utgår från bloggörebildens kunskaper och färdigheter, där individen lär sig genom handlingsgemenskap (Dysthe, 2003). Bloggörsarna upplever att de genom läsningen i samspel med vardagen blir mer motiverade och får en ökad tro på sig själva. De upplever ett ökat mod, de vågar mer och känner ett ökat självförtroende i t.ex. skolan. Detta visar på utveckling av individualitetskvalifikationer, så som självförtroende och självständighet (Illeris, 2007). Även i dokumentstudien framkom det att läsare upplevt ökat självförtroende genom läsningen. Att man innan bloggörsningen var blyg och tillbakadragen men att läsningen skapat mer självförtroende och att man nu vågar vara mer delaktig i t.ex. skolan. Den sociala aspekten innefattar den roll som bloggörebilden har i lärprocessen. Interaktionen mellan bloggörebild och bloggörsare är avgörande för vad som lärs (Dysthe, 2003). Bloggörsarna blir påverkade av de signaler som örebilden sänder ut och förmedlar och detta i samspel med vardagens samverkan utvecklas örsarna, vilket visar sig genom en ökad tro på sig själv samt ett förbättrat självförtroende.

Genom bloggörsningen känner sig örsarna stolta och självsäkra. De har fått ett ökat mod att tro på sig själva och vad de kan. De vågar till exempel vara mer delaktiga i skolan och de samlar mod för att våga sådant de vill genomföra, en bloggörsare håller på att samla mod till att berätta för killen hon gillar hur hon känner för honom. Bloggörsarna förmedlar budskap om att man ska våga, att det är okej att tycka om sig själv, att man kan mer än vad man själv tror och att andras förväntningar inte ska hindra en. Utan man ska tro på sig själv och det man själv kan åstadkomma. Det handlar om att vara en självständig individ som vågar tro på sig själv och sina drömmar. De upplever ett ökat självförtroende efter läsningen vilket också leder till en ökad självständighet (Illeris, 2007) och detta bidrar till att de blir säkrare som personer samt att de vågar genomföra sådana de tidigare tvekat till.

Perceptionskvalifikationer

Inom det sociokulturella perspektivet är samspelet med redskap centralt. Redskapen är i detta fall datorer eller mobiltelefoner, genom datorn och mobilen finns möjligheter till kommunikation, spridning av information, mottagning av information samt bevarandet av texter (Säljö, 2000). Genom bloggarna är samspelet med redskapet centralt och det sker ett lärande och en utveckling hos örsaren i samspel med detta redskap. Bloggörsarna lär sig t.ex. tolka bloggörebildens humör och känslor via skriftlig kommunikation. De upplever att de förstår om örebilden är glad eller ledsen. Även örsarna från dokumentstudien lyfter fram det här med känslor, att de blir glada av att läsa vissa inlägg medan en del inlägg bidragit till känslor som ledsamhet och aggressioner. Genom läsningen lär sig bloggörsarna att tolka den skriftliga kommunikationen. De lär sig att tolka vilket humör och vilka känslor bloggörebilden sänder ut och detta lärande går att relatera till perceptionskvalifikationer (Illeris, 2007), eftersom bloggörsaren lär sig att avläsa stämningar.

Alla bloggörsare följer dagligen sina bloggörebilder via artefakterna dator och/eller mobil. Bloggörsarna känner sympati för sina örebilder och vill att det ska gå bra för dem, vilket bidrar till lärandet av känslor som empati och sympati. Om bloggörebilden är glad så blir örsarna positiva, men om det är något som inte är bra kan örsarna bli deppiga. De upplever att

de påverkas känslomässigt för att de vill att det ska gå bra för förebilden och de tycker det är spännande och roligt att förebilden deltagit och deltar i olika kontexter, så som tv-program, tävlingar, sponsorprojekt med mera. De upplever en stolthet och gynnar förebilden dessa framgångar. De lär sig att utveckla en känslighet för andra genom läsningen. Det här med att lära sig uppskatta andras framgång går också att relatera till perceptionskvalifikationer och uppskattningsförmågan (Illeris, 2007).

Självbehärskningskvalifikationer

Att bloggläsarna påverkas i sitt tänkande och kännande för andra framkommer. De har blivit påverkade till att tänka mer på hur man är mot andra samt undvika skitsnack och även i dokumentstudien framkommer det här perspektiven, I samspel med bloggen, via den skriftliga kommunikationen har bloggläsarna utvecklat ett tänkande och kännande för andra. De upplever att de har blivit bättre kompisar. Detta visar på självbehärskningskvalifikationen med fokus på ansvarskänsla (Illeris, 2007), genom att läsa om hur man är en bra kompis skapar bloggläsarna någon form av ansvarskänsla, att de också ska tänka på att vara bra kompisar.

Genom bloggförebildens inlägg lär de sig också att ta ansvar för sig själva. Ansvarskänslan inom självbehärskningskvalifikationen (Illeris, 2007) går att relatera till ansvaret av att ta hand om sig själv. Att man som individ har ett eget ansvar, det är ingen annan som räcker upp handen i skolan åt en, man måste själv ta ansvar för sina val och vad man vill säga. I resultatet framgår att förebilderna är viktiga för de visar att hårt arbete lönar sig och att man kan lyckas genom att bara vara sig själv, men att det gäller att veta vad man vill, ta ansvar och jobba hårt.

Det handlar också om ansvarskänslan att ta hand om ett djur. Genom att läsa om bloggförebildernas upplevda erfarenheter kan bloggläsarna uppleva ett ökat ansvar för sina hästar. Om bloggförebilden beskriver någonting som har hänt den i en viss situation kan bloggläsaren tänka extra noga på denna situation och i liknande situationer känna ett ökat ansvar för sin häst. Ansvarskänsla inom självbehärskningskvalifikationen (Illeris, 2007) går att relatera till den enskilda individen samt ansvarskänslan man har för andra (kompisar) eller den ansvarskänsla man lär sig känna till sin häst.

Resultatdiskussion

Den första forskningsfrågan avsåg att studera hur bloggförebilden påverkar läsaren till lärande. Bloggar är ett internetfenomen som har blivit mer och mer populärt (Jonströmer, 2006) och via granskande av blogginlägg samt intervjuer med bloggläsare har jag kommit till insikt med bloggläsarna ser bloggarens skribent som en förebild och att det sker en påverkansprocess parterna emellan.

Bloggläsaren jämför, reflekterar och diskuterar de olika inläggen och genom dessa processer skapas nya former av lärande. Men bloggläsarna tänkte inte så mycket på att de faktiskt lär sig saker av att läsa bloggar och det beror nog på att ungdomarna inte ser sina fritidssysslor som lärande (Hrastinski, o.a., 2011). Däremot framkom det via intervjuerna och dokumentstudien att de faktiskt lär sig olika saker genom att läsa sina bloggförebilders inlägg. Det intressanta här var att den kunskap och det lärande som lyftes fram inte bara handlade om hästsaker utan flera andra delar av kunskap lyftes fram. När jag till en början avgränsade mig till hästbloggar var jag beredd på att få en större del av hästrelaterad kunskap, men resultatet visar att bloggläsarna lyfte fram så mycket mer än bara hästrelaterad kunskap.

Den andra forskningsfrågan fokuserade på vad blogggläsaren lär. När blogggläsaren får ta del av bloggarens vardag sker en jämförelse, där de reflekterar och diskuterar mot sin egen vardag. Detta leder till nya kunskaper eftersom de lär sig att t.ex. tänka realistiskt, vilket också skapar en form av självinsikt och förmågan till rationellt tänkande. De påverkas av det bloggfarebilden gör och finner en tro på att de själva också kan, samtidigt som de är medvetna om att de inte kan göra allt som bloggfarebilden gör. Mansor (2011) benämner i sin studie detta lärande reflekterande lärande, där blogggläsaren genom reflektion lär sig nya begrepp. Även Halic et. al. (2010) kom fram till att bloggar har potential till ökad reflektion. För det är precis vad som händer i påverkansprocessen, genom reflektionen sker blogggläsarnas lärande. De reflekterar över hur de själva har det, hur bloggfarebilden har det och genom denna process skapas nya insikter. Att man ser upp till en bloggfarebild som liknar en själv kan bidra till att det blir lättare att dra paralleller i reflektionsprocessen.

Inläggen med bloggfarebildens erfarenheter påverkar de till att tänka förebyggande. Om bloggfarebilden berättar någonting som har hänt försöker blogggläsarna ta del av den kunskapen för att själva förebygga att detta händer de själva. Detta kan liknas med Wang et. al. (2008) studie med fokus på problembaserat lärande. Individerna delar där sina erfarenheter av lärande med andra, och det är precis denna process som sker mellan bloggfarebilden och blogggläsaren, fast den sker på ett informellt sätt. De lär sig att tänka analytiskt, de tänker på hur bloggfarebilden gör och hur de själva kan göra. De lär sig tänka systematiskt, vad kan hända om de själva gör som bloggfarebilden gjort och de arbetar med sin egen problemlösningsförmåga genom att ta del av bloggfarebildens erfarenheter och hur de själva kan undvika sådana problem. Genom den här problemlösningsprocessen kanske ungdomarna idag får bättre hjälp att förstå hur olika saker kan lösas, de behöver inte alltid vända sig till någon i bekantskapskretsen utan de kan få hjälp med olika problem utan att egentligen behöva samla mod till sig att fråga.

Blogggläsarna påverkas av de signaler bloggfarebilderna sänder ut, vilket visar sig i en ökad tro på sig själv, ökat mod samt förbättrat självförtroende. De blir påverkade av bloggarnas starka drivkrafter, vilket leder till att de vågar tro mer på sina egna idéer och de vågar drömma. De blir påverkade till att marknadsföra sig själva, att man ska vara sig själv och att man ska våga stå för det man tror på, de påverkas personligt och detta avspeglar sig t.ex. i skolan. Flera av blogggläsarna vågar mer i skolan, de vågar räcka upp handen, de vågar säga vad de tycker i grupparbeten o.s.v. De kan genom läsning via internet lära sig att ta för sig mer i verkliga livet och de här delarna går att relatera till Illeris (2007) aspekter av självförtroende, självständighet, fantasi, pålitlighet samt ökad social kompetens. De litar på bloggfarebilderna och vågar tro på att fantasier och drömmar kan bli till verklighet, de känner ett ökat självförtroende, vilket bidrar till en högre självständighet samt ökar deras sociala kompetens. Detta anser jag beror på att bloggfarebilderna själva arbetat upp sitt självförtroende, de är starka individer som förmedlar självständighet och "power" och detta påverkas blogggläsarna av.

De lär sig också att tolka bloggfarebildens humör och dess känslor via den skriftliga kommunikationen och de upplever alla att de blir bättre på att läsa och skriva av att läsa bloggar. De upplever en känslighet för andra, vilket visar på att de lärt sig att uppskatta andra, vilket går att relatera till Illeris (2007) lärande av uppskattningsförmåga samt lärandet av avläsningar av stämningar. De lär sig ord som är typiska för bloggfarebilden och de blir inspirerade i sina egna texter av att läsa bloggarna och läsningen kan även avspegla sig i deras egna tal. Så även om blogggläsarna inte tänkte till en början på att de lär sig saker av att läsa bloggar kan bara själva läsandet i sig vara givande. Idagens samhälle är det nog inte lika

vanligt att man läser vanliga böcker längre, därför kan bloggläsning ändå ses som något positivt för ungdomarna läser faktiskt texter.

Genom samverkan och samspel sker påverkansprocesser, åsikterna som bloggförebilderna står för och förmedlar påverkar bloggläsarna överlag till den insikten att de håller med, de påverkas av de åsikter bloggförebilden står för. Inläggen som skrivs påverkar bloggläsarnas tankar och ibland leder det till att de själva tänker om kring vissa saker. De utvecklar sin egen bedömningsförmåga, sitt perspektivskifte samt sin omställningsförmåga genom att läsa åsiktsinlägg. De påverkas av inläggen och upplever känslor som empati och sympati. De blir påverkade av bloggförebildens tänkande och kännande för andra vilket leder till att bloggläsarna upplever att de blir bättre kompisar, de skapar en ansvarskänsla för andra. De utvecklar också sin planeringsförmåga genom att arbeta med målsättningar. Genom att läsa bloggarna lär sig läsarna att tänka, reflektera och fungerar bättre med andra i sin omgivning. Det skrivna språket har en stor påverkan parterna emellan och de kan lära sig saker inom flera olika områden, bloggläsarna ser upp till bloggförebildsskribenterna och processen är igång!

Metoddiskussion

Studien fokuserar på bloggförebilders påverkan till lärande via bloggläsning och det handlar om bloggläsares upplevelser i processen. Studiens fokus stärker min tro på användandet av en fenomenologisk ansats eftersom man med hjälp av denna lägger särskilt vikt vid individens upplevelser samt personliga erfarenheter (Denscombe, 2009). Detta omdöme stärks av Hartman (2004) som menar att den kvalitativa metoden är lämplig när man ska beskriva individers upplevelser.

Fördelen med att använda en semistrukturerad intervjumall är att man kan utgå från förutbestämda teman med möjlighet till följdfrågor. Detta skapade kontinuitet samt trygghet vid varje intervjutillfälle. En brist i intervjumallen var att en del frågor uppfattades som svåra för de yngre respondenterna.

Urvalet av respondenter gjordes via ett bekvämlighetsurval där bloggläsare kontaktades utifrån egna kommentarer eller texter. Detta bidrog till att flera unga respondenter har deltagit i studien. Dessa data gav generellt sett mer ytliga svar, men bidrog med betydelsefull data. Eftersom jag fokuserade på deras egna upplevelser har deras svar fortfarande ett stort värde. Fler äldre respondenter hade kanske bidragit till ytligare djup. Samtidigt som det kanske är svårare att nå äldre är den mest aktiva gruppen kanske yngre läsare. Det ligger en sanning i det som en bloggläsare lyfte fram, att hon är äldre än sin bloggförebild och att man kanske inte är lika aktiv och delaktig när man är äldre än sin bloggförebild.

Vid valet av teorier har jag fokuserat på ett sociokulturellt perspektiv eftersom den individuella utvecklingen har ett starkt samband till individens sociala sammanhang. Detta är drivkrafter för lärande ur ett sociokulturellt perspektiv (Åkerlund, 2011). För att skapa djup i tolkningsavsnittet har jag använt Illeris (2007) personlighetsmässiga kvalifikationer. Detta ger en teoretisk grund för att studera individuellt lärande och personlighetsutveckling i relation till hur omgivningen (förebilden) och dess artefakter påverkar. Även om de teoretiska bakgrunderna är olika finns det paralleller, exempelvis sociala aspekter av lärande.

Under arbetets gång har jag eftersträvat hög validitet med noggrann granskning. Mina frågeställningar i intervjumallen stämmer med syftet, det vill säga att studien mäter det som den avser att mäta. Validiteten har gjort att frågeställningarna har kunnat besvaras. Jag har eftersträvat ett kritiskt förhållningssätt vid transkribering och tolkning. Alla respondenter har

fått samma information och jag har genomfört intervjuerna på liknande sätt oberoende om det varit telefonintervju eller via Skype. Under arbetets gång har jag tagit hänsyn till etiska regler.

Slutsatser

Resultatet visar att bloggförebilden påverkar läsaren till lärande via blogginlägg. Påverkan sker via tankar, åsikter, känslor, erfarenheter, berättelser, drivkrafter, mål och drömmar. Bloggläsarna upplever att de blir bättre på att läsa och skriva, de lär sig tänka realistiskt, systematiskt, rationellt samt analytiskt, vilket skapar en form av självinsikt. De upplever ett förbättrat självförtroende och ett ökat mod. De lär sig tolka känslor genom skriftlig kommunikation samt lär sig att känna empati och sympati, de lär sig att uppskatta andra. De lär sig ta ansvar och upplever att de blir goda kompisar genom att läsa bloggarna. De upplever att de lär sig saker de har användning för i hästvärlden, i skolans värld samt i vardagen. Lärande via bloggar påverkar deltagarnas sociala kvalifikationer i verkliga livet.

Förslag till framtida forskning

Trots att jag valde att avgränsa studien till hästbloggar utgjorde lärande av hästrelaterade saker endast en liten del. Bloggläsarna upplevde lärande inom andra områden. Det hade varit givande att genomföra en liknande studie med en annan typ av avgränsning, detta för att se om den typen av bloggläsare lär sig samma saker. Är det så att hästbloggsförebilderna trycker extra på känslan för andra, att vara en bra kompis, att man ska tro på sig själv. Att drivkrafter och drömmar är något man kan arbeta med och förverkliga. Är detta typiska ”signaler” och påverkansprocesser som just hästförebilder förmedlar?

Referenser

Allwood, C. M., & Erikson, M. G. (2010). *Grundläggande vetenskapsteori för psykologi och andra beteendevetenskaper*. Lund: Studentlitteratur.

Berntsson, N. *Denna veckan är power rakt igenom* [Blogginlägg] Hämtat ifrån [HYPERLINK "http://nellieberntsson.se/2012/09/03/denna-veckan-ar-power-veckan-rakt-genom/"](http://nellieberntsson.se/2012/09/03/denna-veckan-ar-power-veckan-rakt-genom/) \ | "comments" <http://nellieberntsson.se/2012/09/03/denna-veckan-ar-power-veckan-rakt-genom/#comments> (03 09 2012 a)

Berntsson, N. *Ego boost :)* [Blogginlägg] Hämtat ifrån [HYPERLINK "http://nellieberntsson.se/2012/09/06/ego-boost/"](http://nellieberntsson.se/2012/09/06/ego-boost/) \ | "comments" <http://nellieberntsson.se/2012/09/06/ego-boost/#comments> (06 09 2012 b)

Berntsson, N. *Mäktigt* [Blogginlägg] Hämtat ifrån [HYPERLINK "http://nellieberntsson.se/2012/07/30/maktigt/"](http://nellieberntsson.se/2012/07/30/maktigt/) \ | "comments" <http://nellieberntsson.se/2012/07/30/maktigt/#comments> (30 07 2012 c)

Berntsson, N. *Underbara ni* [Blogginlägg] Hämtat ifrån [HYPERLINK "http://nellieberntsson.se/2012/10/09/underbara-ni-2/"](http://nellieberntsson.se/2012/10/09/underbara-ni-2/) \ | "comments" <http://nellieberntsson.se/2012/10/09/underbara-ni-2/#comments> (09 10 2012d)

Berntsson, N. *Du inspirerar mig* [Blogginlägg] Hämtat ifrån [HYPERLINK "http://nellieberntsson.se/2012/09/04/du-inspirerar-mig/"](http://nellieberntsson.se/2012/09/04/du-inspirerar-mig/) <http://nellieberntsson.se/2012/09/04/du-inspirerar-mig/> (04 09 2012d).

Carlsson, L. (2010) *Sociala medier - en lathund. Guide till Facebook, LinkedIn, Twitter, bloggar med mera*. Mölndal: Kreafor.

Codex. (2012). *Codex - regler och riktlinjer för forskning*. Hämtat från <http://www.codex.vr.se/index.shtml> den 23 09 2012

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. Routledge: Taylor & Francis Group.

Dabbagh, N. & Kitsantas, A. (2012). Personal Learning Environments, social media, and self-regulated learning: A natural formula for connecting formal and informal learning. *The Internet and higher education, volume 15*, Januari, pp. 3-8. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1096751611000467>

Dahlgren, P., Sjöberg, U., Meldré, H., Sveningsson, M., Sundén, J., Lövheim, M., o.a. (2002). *Internet, medier och kommunikation*. Lund: Studentlitteratur.

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund : Studentlitteratur.

Dunkels, E. (2009). *Vad gör unga på internet?* Kristianstad: Författaren och Gleerups Utbildning.

Dysthe, O. (Red.) (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Forsberg, L. (2007) *Att utveckla handlingskraft: Om flickors identitetskapande processer i stallet*. Luleå tekniska universitet. Institutionen för ekonomi, teknik och samhälle. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://pure.ltu.se/portal/files/995878/LTU-LIC-0743-SE.pdf>

- Forsberg, L. (2012). *Manegen är krattad: Om flickors och kvinnors företagsamhet i hästrelaterade verksamheter*. Luleå tekniska universitet. Institutionen för ekonomi, teknik och samhälle. [Elektronisk] Tillgänglig: http://pure.ltu.se/portal/files/41254019/Lena_Forsberg.Komplett.pdf
- Giorgi, A. (1985). Sketch of a psychological phenomenological method. I A. Giorgi (red.), *Phenomenology and psychological research*. Pittsburgh: Duquesne University Press. (8–22)
- Halic, O., Lee, D., Paulus, T., & Spence, M. (2010). To blog or not to blog: Student perceptions of blog effectiveness for learning in a college-level course. *The Internet and higher education, Volume 23, Issue 4*, 206-213.
- Hartman, J. (2004). *Vetenskapligt tänkande - Från kunskapsteori till metodteori*. Lund: Studentlitteratur.
- Horsespot.se. (2012). *Horsespot*. Hämtat från Horsespot: <http://horsespot.se/om-horsespot/> den 01 10 2012
- Hrastinski, S., Jaldemark, J., Keller, C., Lindh, J., Mörndal, M., Fåhraues, E. R., o.a. (2011). *Mer om nätbaserad utbildning - fördjupning och exempel*. Lund: Studentlitteratur.
- Husserl, E. (1995). *Fenomenologins idé*. Göteborg: Daidalos. Orginaltitel: Die Idee der Phenomenologie, 1907. Publicerat 1950. Översättning: Jan Bengtsson.
- Illeris, K. (2007). *Lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Jacobsen, D-I. (2012) *Förståelse, beskrivning och förklaring. Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Jonströmer, A. (2006). *Bloggning*. Finland: WS Bookwell OY.
- Justesen, L., & Mik-Meyer, N. (2011). *Kvalitativa metoder - Från vetenskapsteori till praktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Jönsson, C. (2011). *Kända kvinnor pressas bli förebilder*. Hämtat från Dagens nyheter, nätupplaga, DN.se: HYPERLINK "<http://www.dn.se/kultur-noje/debatt-essa/kanda-kvinnor-pressas-bli-forebilder>" <http://www.dn.se/kultur-noje/debatt-essa/kanda-kvinnor-pressas-bli-forebilder> (8 01 2013)
- Kvale, S., & Brinkman, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Mansor, A. Z. (2011). Reflective Learning Journal Using Blog. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, pp. Volume 18, 2011, Pages 507–516. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042811011876>
- Nationalencyklopedin.se. (2012). *Nationalencyklopedin.se*. Hämtat från Nationalencyklopedin: <http://www.ne.se/blogg> den 23 09 2012
- Ponnysanning.se. (den 13 11 2012). *Förebilden bland våra kandidater* [Blogginlägg] Hämtat från: <http://www.ponnysanning.se/?p=12899#respond>
- Szklarski, A. (2009). Fenomenologi som teori, metodologi och forskningsmetod. A. Fejes & R. Thornberg (Red.). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber.

- Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken - ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Norstedts.
- Säljö, R. (2005). *Lärande och kulturella redskap - om lärprocesser och kollektiva minnet*. Falun: Nordstedts Akademiska Förlag.
- Top, E. (2012).. Blogging as a social medium in undergraduate courses: Sense of community best predictor of perceived learning. *The Internet and Higher Education*, pp. Volume 15, Issue 1, January 2012, Pages 24–28. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S109675161100008X>
- Vygotskij, L.S. (1930/1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Göteborg: Daidalos.
- Vygotskij, L.S. (1934/1999). *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos.
- Wang, K. T., Huang, Y.-M., Jeng, Y.-L., & Wang, T.-I. (2008). *A Blog-Based Dynamic Learning Map*. <http://web.ebscohost.com.miman.bib.bth.se/ehost/detail?sid=435fe326-04ff-4558-ae36-b69ebb02d22e%40sessionmgr104&vid=1&hid=113&bdata=JnNpdGU9ZW hvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=eric&AN=EJ794626>: ERIC EBSCO.
- Åkerlund, D. (2009). *Vem gör vad på de ungas internet? Om ungas nätpublicering och nätkommunikation och hur detta kan påverka en ung människas lärande och sociala utveckling*. Karlstads universitet: Estetisk - Filosofiska Fakulteten, Pedagogik. [Elektronisk] Tillgänglig: HYPERLINK "<http://kau.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:210895>" <http://kau.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:210895>
- Åkerlund, D. (2011) Ungas lärande i sociala medier. T. Hansson & M. Alexandersson (Red.). *Unga nätmiljöer*, 23-42. Lund: Studentlitteratur.

Appendix

Intervjufrågor – blogg läsare

A) Inledande frågor

1. Hur gammal är du?
2. Läser du hästbloggar?
3. Varför läser du hästbloggar?
4. Ungefär hur många hästbloggar följer du?
5. Hur läser du hästbloggar, via datorn och/ eller mobil?

B) Förebild

1. Vad är en förebild för dig?
2. Har du någon bloggsribent som förebild?
3. Varför ser du just den personen som en förebild?
4. Vad är det bästa med din blogg förebild?
5. Vad är det sämsta med din blogg förebild?
6. Varför vill du läsa dennes blogg? (Hur påverkar den här förebilden dig?)
7. Har du träffat din blogg förebild någon gång?
8. Skulle du vilja träffa din blogg förebild?
9. Vad skulle du vilja säga/ berätta?

C) Påverkan

1. Vad tycker du att din blogg förebild förmedlar på sin blogg?
2. Brukar du härma din blogg förebild på något sätt?
3. Hur påverkas du genom att läsa bloggarens skrivna tankar?
4. Hur påverkas du genom att läsa bloggarens åsikter?
5. Hur påverkas du genom att läsa om bloggarens erfarenheter?
6. Hur påverkas du genom att läsa om bloggarens egna berättelser?

D) Lärande

1. Tycker du läsandet av hästbloggar kan bidra till kunskap?
2. Vad har du lärt dig genom att läsa hästbloggar?
3. Har läsningen påverat dig som person på något sätt?
4. Har läsningen påverkat dig känslomässigt någon gång?
5. Har dina tankar förändrats på något sätt genom läsningen?
6. Har din förståelse för någonting påverkats?

E) Kommunikation

1. Hur påverkar den skriftliga kommunikationen dig som läsare, känner du att du kan tolka och förstå vad blogg förebilden skriver?
2. Tror du att du blir bättre på att skriva och läsa genom att läsa bloggar?
3. Brukar du själv skriva kommentarer och vara delaktig i inläggen som skrivs?
4. Läser du vad andra kommenterat?